

Posudek na bakalářskou práci

Zuzana Věchetová

ŽIDOVSKÁ OBEC V KOLÍNĚ.

ŽIDOVŠTÍ OBYVATELÉ V SOUPISOVÝCH PRAMENECH 16.-18. STOLETÍ

Ve své bakalářské práci si autorka vytkla úkol analyzovat dokumenty k vývoji kolínské židovské obce, jedné ze dvou židovských komunit, které přežily vypovězení Židů z českých a moravských královských měst v 15. a 16. století. Nejde přímo o popis historického, sociálního či demografického vývoje, ale o zhodnocení jeho obrazu v úředních pramenech nežidovské provenience, konkrétně v soupisech obyvatel a katastrech pořizovaných od konce 16. do počátku 19. století. Autorka použila jednak edice pramenů, jednak nevydané dokumenty z fondů Národního archivu v Praze, Okresního archivu v Kolíně a Archivu Židovského muzea v Praze. Nutno vyzdvihnout, že tento výzkum a jeho výsledky navazují na řadu prací studentů katedry archivnictví FF UK, které se zabývají soupisy židovského obyvatelstva v Čechách a buď už byly vydány, nebo se nacházejí v tisku. – Kromě primárních zdrojů autorka práce čerpá z odborné literatury v oblasti archivnictví, historie i judaistiky, a jak prameny, tak dosavadní literaturu k danému tématu podrobně charakterizuje a hodnotí v prvních dvou kapitolách práce.

Předložená práce má dvě logicky koncipované části, zahrnující kromě úvodních tři další kapitoly. Z nich kap. 3 – historická – je věnována stručnému přehledu dějin kolínské židovské obce, příslušných orgánů její správy a struktury obyvatel; kap. 4 (Soupisy) a 5 (Specifikace soupisových pramenů) se zabývají přímo samotnými dokumenty, jejich obsahem a významem pro informace o počtu židovských domů a obyvatel ghetta, o jejich sociální skladbě atd. Poněvadž hlavním důvodem pořizování soupisů bylo získání podkladů k vybírání daní, jde obvykle o značně podrobné zpracování příslušných formulářů.

V závěru práce autorka hodnotí podíl soupisového materiálu na poznání vnitřní situace v židovské obci i jejich vztahů k městu, jeho institucím a obyvatelům. Opodstatněný je zde její povzdech nad fragmentární povahou pramenů, z nichž se valná část nedochovala a je tedy nutno čerpat z literatury, převážně starší, která není příliš spolehlivá co do odkazů na původní zdroje. Naznačuje také otázky, které může pomoci zodpovědět studium dalších typů archivních dokumentů a které se dotýkají různých oblastí dějin a kultury Židů v Kolíně.

Předpokládám, že se kolegyně Věchetová na některé z nich zaměří při přípravě své diplomní práce, přičemž by ovšem komplexní studium zahrnovalo i dokumenty vnitřního úřadování židovské obce, které jsou psány hebrejsky nebo Juden-deutsch. O fragmentární povaze těchto židovských pramenů se sam o zřejmě není třeba zmiňovat.

Bakalářskou práci Zuzany Věchetové hodnotím jako svědomitě zpracovaný a přínosný příspěvek ke studiu a zpřístupňování archivních pramenů k dějinám Židů v českých zemích.

Přesto považuji za užitečné dotknout se některých drobných nedostatků.

Připomínky formálního rázu se týkají jazykových prohrádek (zájmena „jeho“ a „svůj“, vazba „odkazovat se“ apod.) a stylistických neobratností nebo anakolutů (závěr úvodu – s.6; poslední odstavec na s.14; v závěru 1. odstavec na s. 51).

Další poznámky jsou věcné:

s.9 – MGWJ je v originále dostupný v knihovnách (včetně ŽM)

s.9, p.15 – správně odkázat na p.7, podobně v p.16 – správně na p.11

- s.11, p. 30 – Anita Franková se za svobodna jmenovala Fischerová, poprvé provdaná Křepelková
- s.11, p. 36 a na jiných místech včetně bibliografie – není správně uvedena citovaná stať:
V.Hamáčková – J.Šedinová, Starý židovský hřbitov v Kolíně, in: Práce muzea v Kolíně IV, 1987, s.105-123
- s.23 – proč aškenázská výslovnost CHK ? Hebr. „gmilut chasadim“
- s.32 dole – rozruch při mši - nelze použít pro synagogální bohoslužbu
- s.33, p.156 – rukopisy halachických prací Jakoba Illowého (sign. Ms 117 a 118) a Jissachara Bera Illowého (Ms 289) jsou uvedeny ve výběrovém katalogu rukopisné sbírky ŽMP, jehož části jsou publikované v JB; příslušná citace je obsažena v našem článku in Práce muzea v Kolíně, s.119, p.18
- s.34, p.164 – dokončení synagogy r. 1696 !
- s.36, p.109 + bibliografie – správně Vladimír Sadek Hazkarot Ms 64, které jsou citovány jen na základě publikace (viz úvod), nelze uvádět v bibliografii
- na různých místech včetně příloh – otázka přepisu či znění židovských osobních jmen; bylo by vhodné zmínit se v úvodu, že tyto formy jsou převzaty z příslušných dokumentů


Otázky:

- s.7, p.4 a 5 – stejný titul dalšího souboru studií F. Seibta a R.K. Wlascheka?
- s.16, 2.odst. – z Kolína neexistuje situační plán židovských domů k r.1726 v souvislosti s translokačním reskriptem?
- s.17 – ŽMA – archivní rejstřík J.Heřmana – J.Dolisty je uveden v bibliografii (literatura), ale byl použit v práci? Dokumenty o kolínském pohřebním bratrstvu se nacházejí v analytické tabulce č. 5 – 1793-1899 (seznamy zemřelých a hrobů, plány hrobů, opisy epitafů; obchodní záležitosti – účetní knihy, seznamy nadací, subskripce a darů, získávání a koupě pozemků pro hřbitovy, stavební záležitosti; spolková kniha; daňové záležitosti, inventář majetku CHK, pohřební taxy a prodej hrobních míst)
- s.40, p.186 – „Šedivý všední den v Kolíně“ není uveden v bibliografii

Celkové hodnocení:

Jak jsem už poznamenala, bakalářská práce Zuzany Věchtové je zajímavým a kvalitním příspěvkem k detailnímu studiu regionálních židovských dějin a kultury. Autorka v ní prokázala svou erudici v oboru archivnictví a pomocných věd historických, schopnost orientace v archivních fondech a jejich zpracování. Práce po obsahové i metodické stránce splňuje daný úkol a zcela odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci. Má veškeré formální náležitosti – obsah, poznámkový aparát, bibliografii a přílohy. Jednoznačně doporučuji tuto práci k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou. Zároveň doporučuji, aby po zkorigování naznačených drobných nedostatků byly kapitoly o soupisech včetně tabulek přílohy publikovány v některém odborném nebo regionálním periodiku.

V Praze dne 11. září 2006.


Doc.PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.
Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK